

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Præmittitur quod apud omnes est certum, & referuntur sententiæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

ralis: qualibet autem creatura participat à lege aeterna principium directivum suae operationis, ac proinde qualibet participat suam promulgationem debitam & proportionatam suae naturae. Unde ad objectionem, juxta hunc modum dicendi, responderetur, concessà Majori, negando Minorem, & ad illius probationem, dicendum, quod praeceptum est duplex; aliud morale, quod est regula operationum moralium creaturae rationalis; aliud naturale, per intimationem naturalem, quae fit ex impressione principii motivi in ordine ad finem, juxta illud Psal. 148. *Praeceptum posuit, & non praeceperit, & istud Proverb. 8. Cum legem ponebat aquis, ne transirent fines suos.* Creaturae igitur irrationales, licet sint incapaces praecepti primo modo sumpti, non tamen praecepti secundo modo accepti, idèdque vera lex eis imponi potest, quia non expositulat alium modum praecepti, nisi loquamur de lege specialissimè dicta, prout ad creaturas rationales dirigitur.

Uterque dicendi modus probabilior est, licet primus videatur probabilior, & menti D. Augustini & S. Thomae conformior; cum ille quaest. 64. in Levit. & habetur in cap. Mulier 15. quaest. 1. asserat irrationalia esse incapacia legis proprie dictae: iste verò supra quaest. 90. art. 1. dicat, quod lex proprie dicta est mensura humanorum actuum, subindeque rationem veram & strictam legis, respectu creaturarum irrationalem, quae sunt incapaces humanorum actuum, non videatur agnoscere.

DISPUTATIO III.

De lege naturali.

Ad quaestionem 94. D. Thomae.

Cum leges omnes à lege aeterna deriventur, sintque illius participationes & manifestationes; primum quod eam nobis evidenter manifestat, est lex naturalis; idèdque haec ante alias explicanda est, & de ejus essentia, seu ratione formali, extensione, ac immutabilitate, breviter hic disputandum.

ARTICULUS I.

Quid sit lex naturalis, seu in quo formaliter consistat?

§. I.

Præmittitur quod apud omnes est certum & referuntur sententia?

1. **D**ari legem naturalem in nobis, constat ex Apostolo ad Roman. 2. dicente, *Habemus legem scriptam in cordibus nostris.* Et paulò post: *Gentes quae legem non habent, naturaliter ea quae legis sunt faciunt, & ostendunt opus scriptum in cordibus suis, & sunt sibi ipsi lex, testimonium illis reddente conscientia.* Item Psal. 4. ait Propheta, *Multi dicunt, quis ostendit nobis bona?* Statimque respondet: *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine.* Quod de lumine naturalis rationis, quo discernitur quid sit bonum & quid malum, quodque per-

tinet ad legem naturalem, interpretatur D. Thomas supra quaest. 91. art. 2.

Huc spectat quod habet Augustinus 2. Confess. cap. 4. *Lex tua, Domine, in cordibus hominum scripta est, quam nec ulla unquam delet aut debilitat iniquitas.* Et in Psal. 57. *Veritas manus formata in cordibus nostris scripsit: Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris.* Hoc ignorare nemo permittitur, etiam antequam lex daretur. Item lib. 2. de ser. Dominum monte cap. 9. ait, *Nullam animam esse quae ratiocinari possit, in cujus conscientia non loquatur Deus.* Quis enim legem naturalem in cordibus hominum scribit, nisi Deus? Ad idem pertinet quod ait Ambrosius libr. 9. Epist. 71. *Ea lex (inquit) non inscribitur, sed innascitur, nec aliqua percipitur lectione, sed proprio quodam naturae fonte in singulis exprimitur.* Demum Tullius lib. de legibus, summam eloquentiam, & penè divinam voce, ut loquitur Lactantius, legem hanc naturalem depinxit: *Est quidem (inquit) vera lex, recta ratio, natura congrua, diffusa per omnes, constans, sempiterna, quae vocet ad officium, jubendo; verando, à fraude deterreat. Huic igitur legi, nec prorogari fas est, neque derogari aliquid licet. Nec tota abrogari potest. Nec verò per senatum, aut per populum solvi haec lege possimus: nec est querendus explanator aut interpres alius. Non erit alia lex Roma, alia Athenis, alia nunc, alia posthac, sed & omnes gentes, & omni tempore, una lex & sempiterna, & immutabilis continebitur: unusquisque erit communis quasi magister & imperator omnium Deus.*

Ratio etiam suffragatur, si enim detur in nobis lumen naturale pro rerum speculabilium cognitione, multò magis dabitur pro rerum agendarum notitia & judicio.

Confirmatur: Omnis creatura debet suum finem consequi posse: At nulla creatura rationalis seum finem consequi potest absque lege naturali; cum illum non possit consequi, nisi per rectam operationem; nec rectè operari sine lege naturali, à qua in suis operationibus dirigitur: Ergo, &c.

Hoc supposito, difficultas & controversia est; inter Theologos, in explicando quid sit lex illa naturalis, seu in quo formaliter consistat? Vazquez enim 1. 2. disp. 180. cap. 3. & Mercurius disp. 2. de legibus se. 1. docent legem naturalem esse ipsammet naturam rationalem secundum se, quatenus ratione suae essentiae talis est, ut aliqua actiones sint illi moraliter convenientes, & honestae; aliae repugnantes & indecentes. Alensis verò 3. p. quaest. 27. membro 2. & D. Bonaventura in 2. dist. 39. art. 2. quaest. 1. extollunt legem naturalem esse habitum, quo nomine non intelligunt qualitatem acquisitam & superadditam potentiae, sed ipsum lumen intellectuale, prout in actu primo spectatur, & est vis discernendi honesta & turpia moraliter. Alii legem naturalem collocant non in habitu, sed in actu; inter quos adhuc magna est dissensio: Ariminenfis enim, Gabriël, & Almainus, affirmant, legem naturalem esse dictamen rationis indicantis & ostendens quid consentaneum ac dissentaneum sit naturae rationali, docentque talem legem non esse imperantem, sed indicantem, eò quòd nullum includat superioris imperium. Thomistae verò, Suarez, Valentia, Azorius, Salas & alii, censent legem naturalem non in dictamine solum ostensivo boni & mali, sed etiam praeceptivo, consistere, esseque actum imperii, nos ad ea quae tali lege praescripta sunt obligantis.